ה"ג **היינו דאמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו וכו'**: **אקוט בדור**. אקח ישראל ואמלוך עליהם כמו נקטיה. ארבעים שנה אקוט בדור קטן של ארבעים שנה שהוא משוה מדורות שלפניו ומסתמא היינו משיח ששינוין גדולים יהיו בדורו ופשטיה דקרא מיהא גבי מתי מדבר אבל מדכתיב אקוט אקוט משמע אף להבא היה מתנבא: **מיוחד**. תשובה: ה"ג **רבי אומר ג' דורות שנאמר ייראוך עם שמש**. כלומר בהדי משיח שכתב בו (תהלים עב) לפני שמש יונון שמו ייראוך ישראל ולפני ירח לפני מלכות בית דוד שנמשל כירח כדכתיב (שם פט) כירח יכון עולם וגו' כמו כן ייראוך דור דורים דור אחד דורים ב' הרי ג': **אין להם משיח לישראל**. אלא הקב"ה ימלוך בעצמו ויגאלם לבדו: **שרי ליה מריה**. יממול לו הקב"ה שאמר דברים אשר לא כן: **ואלו זכריה מיהא מתנבא**. על משיח בנית שני דכתיב בתרי עשר הנה מלכך יבא לך וגו'. ולאו היינו זכריה בן יהוידע הכהן שניבא בנית ראשון אלא זכריה בן ברכיה שהיה במלכות דריוש: **רבי אומר שם"ה כמנין ימות החמה דכתיב כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה**. [ליום נקם של מרגליס ארבעים יום מה יום נקם של מרגליס] שנה אחת בכל יום כדכתיב (במדבר יד) יום לשנה יום לשנה וגו' כך שנת גאולה באה שנה ליום שנה ליום שבכל יום ויום של שנה זו הכתובה שנת גאולי במקרא זה נותנים שנה אחת. ואית דגרסי רבי אומר שם"ה אלפים שנה דכתיב שנת גאולי באה ושנה של הקב"ה הכי הוי דכתיב (תהלים ה) כי אלף שנים בעיניך כיום: **ועד עכשיו**. ימות המשיח: **לאיבדי לא גליתי**. שלא הוגלתה דבר מפי שהיו איבדי יכולין לשמוע אבל בלבי היה טמון הדבר: **למען ירבו ימיכם כימי השמים על הארץ**. ולא עמדו באלפים כל כך אבל עתידין לעמוד כשיבא משיח: **כמשוש חתן**. שבעת ימי המשתה כן ישיש עליך שבעת ימים ויומו של הקב"ה אלף שנה: **כי מי נח**. כמו כימי נח כחשבון השנים שנמצא בידו לאותו זמן שנשבע ה' מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי כפי אותו חשבון נשבעתי מקצף עליך ומגער בך שלא אחריב את עולמי לאחר שיבא משיח עד שיכלה זה הזמן: **לא נשבעתי**. טוענה לישראל: **עין לא ראתה**. לאין קץ לדבר: **צדיקים אינן עומדין**. דגדול כחן של בעלי תשובה שאין בריה יכולה לעמוד (לפניהם) [במחילתם]: **בריאת לרחוק**. שנתרחק מן הקב"ה ואח"כ שב אליו בתשובה והדר שלוש לקרוב מעיקרא לדיק גמור דגדול כחן של בעלי תשובה: **שהיה רחוק מן העבירה**. כל ימיו דהיינו לדיק גמור: אפיקורוסומגלהפניסמפורשלקמן(ע"כן): **בריא בשר**. מילה: **מלאן**. מן הפסוק הזה שכתוב כי דבר ה' בזה (אמר ר"א וכו' מחלל את הקדשים דמחלל קדשים ומבזה מועדות ומגלה פנים כו' היינו דבר ה' בזה) דבזיון הוא: **מפר בריתי**. היינו את בריתי הפר: **מועדות**. חולו של מועד: **דקדוק זה**. מסרות ויתרות: **מק"ו [זה] ומגזירה שוה [וו]**. [ושל"ל דבו גזירה שוה] לא גמר מרבו: **המשנה**. זה שעושה כמו שאינה עיקר: **זה העובד ע"ז**. היינו דבר ה' דבור שדבר הקב"ה בעצמו לישראל לאנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס: **חוזר**. לשונותה: זמר

והיינו דא"ל ההוא מינא לרבי אבהו אימתי אתי משיח א"ל לכי חפי להו חשוכא להנהו אינשי א"ל מילט קא לייטת לי א"ל קרא כתיב [1]כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה תניא ר' אליעזר אומר ימות המשיח ארבעים שנה שנאמר [2]ארבעים שנה אקוט בדור רבי אלעזר בן עזריה אומר שבעים שנה שנאמר [3]והיה ביום ההוא ונשכחת צור שבעים שנה כימי מלך אחד איזהו מלך מיוחד הוי אומר זה משיח רבי אומר שלשה דורות שנאמר [4]ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים [6]ר' הילל אומר אין להם משיח לישראל שכבר אכלוהו בימי חזקיה אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרבי הילל חזקיה אימת הוה בבית ראשון ואילו זכריה קא מתנבי בבית שני ואמר [5]גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות תניא אידך ר' אליעזר אומר ימות המשיח ארבעים שנה כתיב הכא [6]ויענך וירעיבך ויאכילך וכתיב התם [7]שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה רבי דוסא אומר ד' מאות שנה כתיב הכא [8]ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה וכתיב התם שמחנו כימות עניתנו רבי אומר ג' מאות וששים וחמש שנה כמנין ימות החמה שנאמר [9]כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה מאי יום נקם בלבי

א"ר יוחנן ללבי גליתי לאבריי לא גליתי ר"ש בן לקיש אמר ללבי גליתי למלאכי השרת לא גליתי תני אבימי בריה דרבי אבהו ימות המשיח לישראל שבעת אלפים שנה שנאמר [10]ומשוש חתן על כלה (כן) ישיש עליך (ה') אלהיך אמר רב יהודה אמר שמואל ימות המשיח כמיום שנברא העולם ועד עכשיו שנאמר [11]כימי השמים על הארץ רב נחמן בר יצחק אמר כימי נח עד עכשיו שנאמר [12]כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי [13]אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן [8]כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא [13]עין לא ראתה אלהים זולתך (אלהים) יעשה למחכה לו ופליגא דשמואל דאמר שמואל [23]אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אלהים זולתך ופליגא דרבי אבהו דא"ר אבהו [7](א"ר) [3]מקום שבעלי תשובה עומדין שם צדיקים אינן עומדין שם שנאמר [14]שלום שלום לרחוק ולקרוב ברישא רחוק והדר קרוב מאי רחוק רחוק דמעיקרא ומאי קרוב קרוב דמעיקרא ודהשתא ורבי יוחנן אמר לרחוק שהוא רחוק מעבירה קרוב שהוא קרוב מעבירה ונתרחק ממנה וא"ר חייא בר אבא [6]א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו [7]אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנה תלמיד חכם מנכסיו אבל תלמידי חכמים עצמן עין לא ראתה אלהים זולתך [7]מאי עין לא ראתה אמר רבי יהושע בן לוי זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית [7]ר"ל אמר זה עדן לא ראתה עין מעולם וא"ת אדם היכן דר בגן ואם תאמר גן הוא עדן תלמוד לומר [15]ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן: והאומר אין תורה מן השמים וכו': תנו רבנן [16]כי דבר ה' בזה [6]ומצותו הפר הכרת תכרת זה האומר אין תורה מן השמים ד"א [6]כי דבר ה' בזה זה אפיקורוס ד"א כי דבר ה' בזה זה המגלה פנים בתורה ואת מצותו הפר זה המפר ברית בשר הכרת תכרת הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא מכאן אמר [7]רבי אליעזר המודעי [8]המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות [9]והמפר בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה [10]והמלבין פני חבירו ברבים אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא תניא איידך כי דבר ה' בזה זה האומר אין תורה מן השמים [8]ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש ברוך הוא אלא משה מפי עצמו זהו כי דבר ה' בזה ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מדקדוק זה מקל וחומר זה מגזרה שוה זו זה הוא כי דבר ה' בזה תניא היה רבי מאיר אומר הלומד תורה ואינו מלמדה זה הוא דבר ה' בזה רבי נתן אומר כל מי שאינו משגיח על המשנה ר' נהוראי אומר [5]כל שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק רבי ישמעאל אומר זה העובד עבודת כוכבים מאי משמעה דתנא דבי ר' ישמעאל כי דבר ה' בזה זה המבזה דבור שנאמר [א] לו למשה מסיני [17]אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' [5]רבי יהושע בן קרחה אומר כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה דומה לאדם שזורע ואינו קוצר רבי יהושע אומר כל הלומד תורה ומשכחה דומה לאשה שיולדת וקוברת רבי עקיבא אומר

זמר

15. וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים: בראשית ב י 16. כִּי דְבַר יְיָ בָּזָה וְאֶת מִצְוָתוֹ הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ: במדבר טו לא
הוצאתיך מֵאֶרֶץ מצרים מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי: שמות כ ב

מסורת הש"ס

א) [נעיל לח:], ב) ברכות לד: שבת קג., ג) ברכות לד: נעיל לא:, ד) [נברכו' ליתא], ה) ברכות לד:, ו) [שם], ז) [נברכו' ליתא ר"ש בר נחמני], ח) [ל"ל ואת מצוותו], ט) [בטוטות יג. ע"ש], י) תענית פ"ג משנה יא, כ) [תוספתא דפרה פ"ד ותוספתא דאהלות פט"ז], ל) [ל"ל לפני ד"ה למען], מ) [ל"ל אחר ד"ה כמשוש], נ) [מכות כד.].

הגהות הגר"א

[א] בס' זה המבוה דיבור שנא' לו למשה. נמחק ב' מיבות לו למשה וכ"ב לשם לישראל:

מוסף רש"י

אין להם משיח לישראל. אחזקיה היה משיח ועליו נאמרו כל הנבואות אלמיה קרן נגיח ישראל ועמד ורעה בעוז ה' (לעיל צח:). **לא נתנבאו.** הנבואות והנחמות (ברכות לד:) דברי נחמות שלהן (שבת סג:). **עין לא ראתה.** עין של נביאים לא שלטה לראותו (שם) לא נראים ולא נגלית לשום נביא (ברכות שם). **שהוא רחוק מעבירה.** שהיה רחוק כל ימיו מן העבירה, להיינו לדיק מעיקרו (שם). **פרקמטיא.** מתעסק בממון תלמיד חכם כדי להגיע ליום שכר והם פעמים לעסוק בתורה ע"י אלו (בחיבות קיא:). **המגלה פנים בתורה.** כא על דברי תורה בחוצפא ובגלוי עזות פניו, כגון מנשה שהיה יושב ודורש בחגבות של דופי, לא היה למשה לכתוב אלא ותמנע היתה פלגש, אלא לאוכן בימי קדיר מעיים (שבועות יג.). **המחלל את הקדשים.** שאינו משמרן כהלכה ומחללן מקדושתן (אבות פ"ג מי"א). **והמבזה את המועדות.** חילל חולו של מועד בעשיית מלאכה, לו שנוהג בהם מנהג חול בחילה ובשמיה, דהוליל ואינם חמורים כיום טוב אינו חושש לשומרם, כל אלה נקרו מבי דבר ה' בזה, שנוהג בהם מנהג בזיון (שם). **והמפר בריתו כו'.** שאינו רוצה לימול, את בריתו הפר (שם). **והמגלה פנים בתורה כו'.** דהיינו אפיקורוס כמנשה שהיה דורש אגדות של דופי כו' (שם). **והמלבין פני חבירו ברבים.** לא יתענה היכי מפיק ליה מקרא (שם. ועי"ש של"ג כו כאן). המלבין, דאחיל קומקא ואתי מיורא (שם).

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ח מהל' תשובה הלכה ז וע"ש בכ"מ:
ב ומיי' פ"ט מהל' תשובה הל"ב ופי"ב מהל' מלכים הל' כז:
יג ג מיי' סס פ"ז הלכה ד:
ד ומיי' פ"ו מהל' דעות הל' ב טוש"ע י"ד סי' רנב סעי' יח):
יד ה מיי' פ"ג מהל' תשובה הלכה יד:
ו ומיי' סס הל' יח):
ז ומיי' סס הל' יד ופ"ו מהל' דעות הל"ח ופ"ג מהל' חובל הל"ז טוש"ע ח"מ סי' תכ סעי' לט):
טז ח מיי' פ"ג מהל' תשובה הלכה ח:
יז ט מיי' פ"ג מהל' ת"ת הלכה יג סמג עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף כה:

תורה אור השלם

1. כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְיָ וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה:
ישעיהו ס ב
2. אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי:
תהלים צה י
3. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִשָּׁכַחַת צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה:
ישעיהו כג טו
4. יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים:
תהלים עב ה
5. גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלִָם הִנֵּה מַלְכֵךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשַׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת:
זכריה ט ט
6. וְעִנֶּךָ וְהִרְעִבֶךָ וְהַאֲכִלְךָ אֶת הַמָּן אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִעֲךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְיָ יִחְיֶה הָאָדָם:
דברים ח ג
7. שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה:
תהלים צ טו
8. וַיֹּאמַר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעָבְדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:
בראשית טו יג
9. כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה:
ישעיהו סג ד
10. כִּי יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בָּנָיִךְ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ:
ישעיהו סב ה
11. לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:
דברים יא כא
12. כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר בָּךְ:
ישעיהו נד ט
13. וּמֵעוֹלָם לֹא שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֶּה לוֹ:
ישעיהו סד ג
14. בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:
ישעיהו נז יט
17. אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר

צט: חלק פרק אחד עשר סנהדרין

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ג מהלכות תשובה הלכה יד עי' כב"מ ופ"ו מהל' מ"ת הל' יא טוש"ע יו"ד סי' למג סעי' ו):

יח ב מיי' פ"ג מהל' תשובה הלכה יא:

תורה אור השלם

1. נֶפֶשׁ עֹמֵל עֲמֵלָה לּוֹ כִּי אָכַף עָלָיו פִּיהוּ:
משלי טז כו

2. כִּי אָדָם לַעֲמָל יוּלָּד וּבְנֵי רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף:
איוב ה ז

3. לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת בְּכֹל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דַּרְכֶּךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל:
יהושע א ח

4. נֹאף אִשָּׁה חֲסַר לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה:
משלי ו לב

5. כִּי נְעִים כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכּוֹנוּ יַחְדָּו עַל שְׂפָתֶיךָ:
משלי כב יח

6. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה מִן הָאֶזְרָח וּמִן הַגֵּר אֶת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ:
במדבר טו ל

7. וַיִּהְיוּ בְנֵי לוֹטָן חֹרִי וְהֵימָם וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע:
בראשית לו כב

8. וְתִמְנָע הָיְתָה פִּילֶגֶשׁ לְאֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו וַתֵּלֶד לְאֱלִיפַז אֶת עֲמָלֵק אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה אֵשֶׁת עֵשָׂו:
בראשית לו יב

9. וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֹא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל לֵאָה תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְ:
בראשית ל יד

10. תֹּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בְּבֵן אִמֶּךָ תִּתֵּן דֹּפִי:
תהלים נ כ

11. הוֹי מְשֹׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה:
ישעיהו ה יח

12. אֵלֶּה אַלּוּפֵי חֹרִי אַלּוּף לוֹטָן אַלּוּף שׁוֹבָל אַלּוּף צִבְעוֹן אַלּוּף עֲנָה:
בראשית לו כט

13. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְוָה אַלּוּף יְתֵת:
בראשית לו מ

14. אוֹ יֶחֱזַק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי:
ישעיהו כז ה

15. וַאֲשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וּלְאֹמֵר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה:
ישעיהו נא טז

16. וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן:
בראשית יב ה

17. וְשָׁמַרְתָּם אֶת דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:
דברים כט ח 18. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אִתְּךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֵת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ:
שמות יז ה 19. כֹּה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי: ירמיהו לג כה 20. וַיֹּאמֶר יְיָ אִם אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם בְּתוֹךְ הָעִיר וְנָשָׂאתִי לְכָל הַמָּקוֹם בַּעֲבוּרָם:
בראשית יח כו

מסורת הש"ס

א) וכל המאמר הזה יפה נדרש בגל"ה סוף דף שע"ה: ע"ש פי' נאה ומתוקן], ב) [וסוכה נב.], ג) [בסוכה איתא כוכיא ובערוך גר' כוכיא ובסוכה פירש"י כוכיא עכביס], ד) [לקמן קה.], ה) [סוטה יב. תוליין לא.], ו) [לעיל יט: ע"ש], ז) [ל"ל אלעזר], ח) בע"י: וסתריה, ט) [ל"ל אמרו], י) [הייט משנה דלקמן לעיל עמוד לא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' כאילו עשאו שנאמר ומעלך יכו' כאילו עשאו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אמר ריש לקיש. נרשם עליו אות ג: [ב] שם רבי אלעזר נרשם עליו אות ג: [ג] שם רבא אמר נרשם עליו אות ב: [ד] שם ג"ר אחאי. נרשם עליו אות ד:

מוסף רש"י

מושכי העון בחבלי השוא. בתחלה היו מביאין אותו עליהם ע"י חבלים שאינן של כלום (סוכה נב.). וכעבות העגלה. חבל עבה שקושרין בו את הפרה לעמודיה (שם). לחוט של כובייא. עכביס שקורין אריגי"ל (שם. לגירסת בוכיא). ולבסוף. משלדס נמשך אחריו מעט מתגבר והולך בו (שם). בימי קציר חטים. שעת הקליר היה ולא פשט ידו בגזל להביא חטים לו שעורים אלא דבר הפקר שאין אדם מקפיד בו (בראשית ל יד).

זמר ככל יום. היה מסדר למודך אע"פ שסדור בפיך כזמר והוא יגרוס לך שתהא לעולם הכא בשמחה ובשירים: **נפש עמל עמלה לו.** מפני שעמל בתורה תורה עומלת לו: **כי אכף עליו פיהו.** מפני שהוא משיס דבריס בפיו תמיד כאוכף שעל החמור. לישנא אחרינא זמר כלומר שעוסק בשירים ובזמירות תדיר תדיר נעשה זמר כך החוזר על התורה נעשה לו סדורה בפיו: **תורה עומלת לו.** שמחזרת עליו ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה [ט] וכל כך למה מפני שאכף שכפף פיהו על דברי תורה: **דרופתקי.** טרחנין כלומר כל הגופין לעמל נברא: **עוביה לדוכי.** אשריו למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה. נשון אחר דרפתקי כיס מרוך שמשימין בו מעות כל הגופין נרתקין הם לקבל והכניס דבריס אשריו למי שזכה ונעשה נרתק לתורה: **לומד תורה לפרקים.** ואינו לומד תדיר תדיר כמי שאין לו אשה ובועל פעמים זו פעמים זו: **שנאמר כי נעים כי תשמרם.** אימתי תשמרם בבטנך [בזמן] שיכונו יחדיו על שפתיך: **לא היה לו למשה לכתוב אלא ואחות לוטן תמנע.** בתמיה. דבר שאינו לריך הוא וכן היה מלגלג ואומר שכתבו משה שלא לצורך ולקמיה מפרש דהיינו מגלה פניס בתורה: **וילך ראובן וגו'.** והיינו נמי שלא לצורך: **בחבלי השוא.** בחבל שוס הנאה היה חוטא: **מלכותא בלא חגא.** שר גדול אלא שאינו מעוטר וכיון דתמנע היתה אחות מלך ודאי בת מלך היא: **מוטב שאהיה שפחה לאומה זו.** לבני אברהם יצחק (ויעקב) שהן ירלאי שמים ולא אהיה גברת לאומה אחרת ולכך נעשית פילגש לאליפז בן עשו שהיה מזרע ילחק: **לרחקה.** מתחת כנפי השכינה שהיה להם לגיירה: **בימי קציר חטים.** לאחר שקלרו השדה שהכל רשאין ליכנס בתוך שדה חבריהן: **יברוחי.** כלמתרגמינן ולא איתפרש מאי היא: **פיגלי וסביסקי [וסכסוך].** מיינין אחריס פיגלי עיקרי עשבים והוא ממיני בשמים ואמהות של אותן עשבים קרי פגלי (וסכסך) [וסביסקי] נמי מין בשמים: **מעוזי.** תורה: **שלוס שלוס.** תרתי זימני אחד למעלה ואחד למטה: **פלטירין של מעלה ושל מטה.** כדכתיב לנטוע שמים וליסוד ארץ: **אשר עשו בחרן.** דמתרגמינן דשעבידו לאורייתא בחרן וקרי להו עשייה: **כאילו עשאו.** לאותו דבר מלוה: **והלא אהרן הכה.** דכתיב (שמות ז) ויאמרא) אל אהרן קח מטך ונטה ידך: **מגלה פניס בתורה.** מעיז פניס כלפי עוסקי תורה. מגלה פניס משתמע לן דתמיר מאפיקורוס דאפיקורוס היינו דאית ביה אפיקירותא בעלמא: **אלא למ"ד מבזה תלמידי חכמים עצמן אפיקורוס הוי.** כ"ש דמבזה חברו בפני תלמידי חכמים לאו מגלה פניס הוא והשתא מאי מיהו מגלה פניס בתורה: **מנשה בן חזקיה.** שהיה דורש בגאגדות של דופי: **איכא דמתני לה אסיפא.** דבריתא דקתני מכאן אמר רבי אלעזר וכו' המגלה פניס בתורה רב ור' חנינא וכו': **מאי אהני לן.** והא אינן יודעין שעולם מתקיים עליהם: **מגלה פניס בתורה הוא.** שכופר במה שכתוב בתורה: **אם לא בריתי יומם ולילה וגו'.** שמהנין לעולם ומקיימין [אותו] והוא אומר דלא מהני מידי: **מהכא נמי שמעינן.** שהצדיקים מהנין לאחרים: לא

זמר בכל יום אמר רב יצחק בר אבודימי מאי קרא שנאמר [1]נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר אמר רבי אלעזר [ט]כל אדם לעמל נברא שנאמר [2]כי אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו הוי אומר לעמל פה נברא ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כשהוא אומר [3]לא ימוש ספר התורה הזה מפיך הוי אומר לעמל תורה נברא והיינו דאמר רבא כולהו גופי דרופתקי נינהו טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא [4]ונואף אשה חסר לב אמר ריש לקיש זה הלומד תורה לפרקים שנאמר [5]כי נעים כי תשמרם בבטנך יכונו יחדיו על שפתיך ת"ר [6]והנפש אשר תעשה ביד רמה זה מנשה בן חזקיה שהיה יושב ודורש בהגדות של דופי אמר וכי לא היה לו למשה לכתוב אלא [7]ואחות לוטן תמנע [8]ותמנע היתה פלגש לאליפז [9]וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה יצאה ב"ק ואמרה לו [10]תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דופי אלה עשית והחרשתי דמית היות אהיה כמוך אוכיחך ואערכה לעיניך ועליו מפורש בקבלה [11]הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה מאי כעבות העגלה [ג]א"ר אסי יצר הרע בתחלה דומה לחוט של [ב]כוביא ולבסוף דומה לעבות העגלה דאתן עלה מיהת אחות לוטן תמנע מאי היא תמנע בת מלכים הואי דכתיב [12]אלוף לוטן [13]אלוף תמנע וכל אלוף [7]מלכותא בלא תאגא היא בעיא לאיגיורי באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת נפק מינה עמלק דצערינהו לישראל מאי טעמא דלא איבעי להו לרחקה וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים [15]שאין פושטין ידיהן בגזל וימצא דודאים בשדה מאי דודאים אמר רב יברוחי לוי אמר סיגלי ר' יונתן אמר (סיבסוך) [סביסקי]: א"ר אלכסנדרי כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שנאמר [14]או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי: רב אמר כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה שנאמר [15]ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסד ארץ (אמר ריש לקיש) [רבי יוחנן אמר] אף מגין על כל העולם כולו שנאמר ובצל ידי כסיתיך ולוי אמר אף מקרב את הגאולה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה אמר ריש לקיש [א] [6]כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר [16]ואת הנפש אשר עשו בחרן ר' [ב] [6](אליעזר) אומר כאילו עשאן לדברי תורה שנאמר [17]ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם רבא אמר [ג] כאילו עשאו לעצמו שנאמר ועשיתם אותם אל תקרי אותם אלא אתם אמר רבי אבהו [ד] כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב [6] כאילו עשאה שנאמר [18]ומטך אשר הכית בו את היאר וכי משה הכהו והלא אהרן הכהו אלא לומר לך כל המעשה את חבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה: אפיקורוס: רב ור' חנינא אמרי תרוייהו זה [8]המבזה ת"ח רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי אמרי זה המבזה חבירו בפני ת"ח בשלמא למ"ד המבזה חבירו בפני ת"ח אפיקורוס הוי מבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה שלא כהלכה הוי אלא למ"ד מבזה תלמיד חכם עצמו אפיקורוס הוי מגלה פנים בתורה כגון מאי [3]כגון מנשה בן חזקיה ואיכא דמתני לה אסיפא מגלה פנים בתורה רב ור' חנינא אמרי זה המבזה ת"ח רבי יוחנן וריב"ל אמרי זה המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם בשלמא למ"ד המבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה הוי מבזה חבירו בפני ת"ח אפיקורוס הוי אלא למ"ד מבזה חבירו בפני תלמיד חכם מגלה פנים בתורה הוי אפיקורוס כגון מאן אמר רב יוסף כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנו אמר ליה אביי האי מגלה פנים בתורה נמי הוא דכתיב [19]אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי אמר רב נחמן בר יצחק מהכא נמי שמע מינה שנאמר [20]ונשאתי לכל המקום בעבורם אלא כגון דיתיב קמיה רביה ונפלה ליה שמעתא בדוכתא אחריתי ואמר הכי אמרינן התם ולא אמר הכי אמר מר רבא אמר כגון הני דבי בנימין אסיא דאמרי מאי אהני לן רבנן מעולם לא

לא שרו לן עורבא ולא אסרו לן יונה רבא כי הוו מייתי טריפתא דבי בנימין קמיה כי הוה חזי בה טעמא להיתירא אמר להו תחזו דקא שרינא לכו עורבא כי הוה חזי לה טעמא לאיסורא אמר להו תחזו דקא אסרנא לכו יונה רב פפא אמר כגון דאמר הני רבנן רב פפא אישתלי ואמר כגון הני רבנן ואיתיב בתעניתא לוי בר שמואל ורב הונא בר חייא הוו קא מתקני מטפחות ספרי דבי רב יהודה כי מטו מגילת אסתר אמרי הא [מגילת אסתר] לא בעי מטפחת אמר להו כי האי גוונא נמי מיחזי כי אפקירותא רב נחמן אמר [9]זה [8]הקורא רבו בשמו דאמר רבי יוחנן מפני מה נענש גיחזי מפני שקרא לרבו בשמו שנאמר [1]ויאמר גחזי אדני המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתיב וקאמר עתיד הקב"ה להוציא נחל מבית קדשי הקדשים ועליו כל מיני מגדים שנאמר [2]ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פריו לחדשיו יבכר כי מימיו מן המקדש [המה] יוצאים והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה א"ל ההוא סבא [6]יישר וכן אמר ר' יוחנן [א] [3](יישר) אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא כי האי גונא מיחזי אפקרותא אמר ליה הא [האי] סיועי קא מסייע (ליה) [לך] אלא אי שמיע לך הא שמיע לך עתיד כי הא [4]דיתיב רבי יוחנן וקא דריש עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהן שלשים על שלשים אמות וחוקק בהם עשר ברום עשרים ומעמידן בשערי ירושלים שנאמר [3]ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וגו' לגלג עליו אותו תלמיד אמר השתא כביעתא דצילצלא לא משכחינן כולי האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזינהו למלאכי השרת דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות אמר להו הני למאן אמרי עתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים כי הדר אשכחיה לר' יוחנן דיתיב וקא דריש א"ל רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי אמר לו ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה [7]יהב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות מיתבי [4]ואולך אתכם קוממיות ר"מ אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר ק' אמה כנגד היכל וכותליו שנאמר [5]אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם בנותינו כזויות תבנית היכל וגו' כי קאמר ר' יוחנן לכוי דבי זיקא מאי [8]ועלהו לתרופה ר' יצחק בר אבודימי ורב חסדא חד אמר להתיר פה של מעלה וחד אמר להתיר פה של מטה איתמר [9](נמי) חזקיה אמר להתיר פה אילמין בר קפרא אמר להתיר פה עקרות ר' יוחנן אמר לתרופה ממש מאי לתרופה ר' שמואל בר נחמני אמר לתואר פנים של בעלי הפה דרש ר' יהודה ברבי סימון כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה מבהיק זיויו לעולם הבא שנאמר [6]מראהו כלבנון בחור כארזים אמר ר' תנחום בר' חנילאי כל המרעיב עצמו על דברי תורה בעולם הזה הקב"ה משביעו לעולם הבא שנאמר [7]ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם כי אתא רב דימי אמר עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו שנאמר [8]ברוך ה' יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה א"ל אביי וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר [9]מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן אמר מאי טעמא לא שכיחת באגדתא דאמרי במערבא משמיה דרבא בר מרי [7]עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ג' מאות ועשרה עולמות שנא' [10]להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא יש בגימטריא תלת מאה ועשרה הוי תניא [9]ר' מאיר אומר במדה שאדם מודד מודדין לו דכתיב [11]בסאסאה בשלחה תריבנה אמר ר' [ב] [9]יהושע וכי אפשר לומר כן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעולם הבא והכתיב [9]שמים בזרת [ג] תכן ואתה אי אומר כן איזו היא מדה מרובה מדת טובה מרובה או מדת פורענות

הוי

לא שרו לן עורבא. לא אמרו לנו שום מידוש שלא מצינו בתורה (דשרינן עורבא): [דקא שרינא לכו עורבא]. שהיתר זה לא מצוי בתורה אלא קופרים אמרוהו: כגון דאמר הנהו רבנן. כאדם שאומר אומר מ"ח לשון בזוי הוא זה שהיה לו לומר רבותינו שבמקום פלוני. ל"א כגון דאמר הני רבנן דכשהוא מספר שום דבר מרבנן אומר הני ולשון גנאי הוא הני אבל הנהו רבנן אינו גנאי: כי מטו מגלת אסתר. לתקן לה מטפחת אמרי הא מגלת אסתר לא בעיא מטפחת כלומר בלשון בעיא א"ל לרב יהודה הא ודאי לא צריכא מטפחת כגון האחרות ולשון גנאי הוא דהוה להו לאמר לרבם בלשון שאלה כך צריכה או אינה צריכה: מעיין בית ה' יצא והשקה את נחל שטים (יואל ד): מגדים. דינטו"ס בלע"ז כל מיני פירות מתוקים: יבכר. בכל חדש וחדש יתבשלו בו פירות: כשמו. שאומר פלוני ואינו אומר מורי רבי פלוני: א"ל הוא הוא סבא יישר וכן אמר רבי יוחנן. כדבריך ור' יוחנן נמי הכי קאמר כדאמרת מ"ר. ולא גרסינן וכן אמר רבי יוחנן יישר: כי האי גוונא. מי מיחזי כאפקרותא: אלא אי שמיע לך מידי הא שמיע לך: לגלג עליו אותו תלמיד. אלרבי יוחנן דהיינו אפקירותא: כדכד. אבן טובה וכך שמה: שמשותיך. תלונות שהשמש זורח בהם [ד] כמו (תהלים פד) שמש ומגן היינו שמש ממש. (ל"א) לאבני אקדח שהקב"ה מוקנן כנמקדח עד שמוקק בהם עשר ברום עשריס: גילגלתא. עוף קטן: גל של עצמות. שמת דאדם שמת נעשה גל של עצמות: קוממיות. שתי קומות של אדם הראשון כדאמרינן בחגיגה (דף יב.) שמיעטו הקב"ה והעמידו על מאה אמה שנאמר ותשת עלי כפך כף בגימטריא הכי הוי: כנגד היכל וכותליו. שכך היה אורך כל ההיכל עם הכותלים דכתיב (מלכים א ו) והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו וכותל מזרח שם אמות וכותל מערב שם אמות ואמה אחת טרקסין הרי י"ג אמות ואולם עשר אמה רוחב וכותל האולם שם הרי כ"ט ומאחורי האולם תא אחד רחבו שם וכתלו ה' הרי מ' וס' אמה של אורך הבית הרי מאה והיאך יכולין לבוא קומתן וליכנס בפתח שאין לו אלא רוס עשרים כדאמרת: אשר בנינו. כלומר בנים שלנו יהיו לעתיד כאילנות גבוהין מגודלים: וכנותינו. ובנות שלנו כזויות המחוטבות לתבנית היכל כלומר ככותל ההיכל מחוטבות כמו (דברים כט) מחוטב עציך. ליטנא אחרינא אהיכל דבית שני קאמר דקיס לן היכל ס' אורך ברוס מאה הוא: לכוי דבי זיקא. לתלונות שהשמש והאור נכנסין בהן אבל השערים גבוהים יותר: [להתיר פה של מעלה]. להתיר פה אלמים שיהו מדברים: להתיר פה של מטה. רחם של העקרות האוכלות מן העלין נפקדות: איתמר נמי חזקיה וכו'. והיינו הך דלעיל לתרופה: מראהו כלבנון. וכתיב לעיל מיניה שחורות כעורב וסמיך ליה מכו ממתקים: ירויון מדשן ביתך. אמר לי רבי דלעיל מינה מהאי קרא מיירי עניינא דמרעיב את עצמו וקאמר ירויון מדשן ביתך שהקב"ה משביעו לעוה"ב: מלא עומסו. מלא חופנו של הקב"ה טובה: וכי אפשר לומר כן. היאך אדם יכול לקבל מלא עומסו של הקב"ה והרי אין לו מקום ליתן דכל העולם כולו אינו אלא כמזרת ועד אגודל: בתוכן עולמות יתן לצדיק את העומס: במדה שאדם מודד. אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו הקב"ה מודד בחפניו ונותן לו: וכי אפשר לומר כן. שיהא הקב"ה נותן לאדם מלא חפניו והלא אינו יכול לסבול כל כך:

הוי

מסורת הש"ס

א) [בברכות מב: וש"נ], ב) [טעות הדפוס], ג) ב"ב עה., ד) [ב"ב עה. ע"ש שבת לד. בברכות נח.], ה) [מנחות לח. ע"ש], ו) [במנחו' ליתא], ז) [משנה פוף עוקצים ול"ע ועי' בש סדר למשנה ישוב נכון על זה], ח) [עוטה מ: ושם אית' רבי אומר אמנם שם עו: דמסיק דשמעי' לר"מ כי' משמע דגי' דהכא עיקר ע"ש ברש"י וכן איתא ג"כ בתוספתא שם פ"ג], ט) [ל"ל יהודה], י) [ל"ל אחר ד"ה כי מטו], כ) [ל"ל אחר ד"ה שמשותיך], ל) [ל"ל מעלה], מ) [עי' רש"י מנחות לח.], נ) [עי' רש"י שם], ס) [ל"ל שם מאות ומעבר בשותן וכו'].

גליון הש"ס

גמ' זה הקורא רבו בשמו. עי' יבמות נז ע"ב תד"ה אמר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' יישר. נמתק: [ב] שם יהושע נמתק: [ג] שם בזרת מכן ואתה. נ"ב אל"ל ר"י ואתה: [ד] רש"י ד"ה שמשותיך כי' זורח בהם. נ"ב עי' רש"י בע"ז:

לעזי רש"י

דיינטר"ס [דיינטייר"ש]. פירות מתוקים.

מוסף רש"י

יישר. יפה אמרת (שבת סג.) שפיר קאמרת (פסחים נג. חולין עה.). וחוקק בהם עשר. של רומב, ברום עשרים. והיינו אקדח, לשון קודח שחוקק בהם, ומשמע נמי אבן טובה שמאירה כאש קודחת, כמו (ישעיה נ) קודחי אש (רשב"ם ב"ב עה.). אקדח. קרבונקל"א בלע"ז וכתרגום יונתן אבני גומרא (שם). כביעתא דצילצלא. ביצת עוף קטן שמתגלגל (שם). גל של עצמות. כמת שנרקב בשרו ונפל מומן הבשר (שבת כד.). להתיר פה של מעלה. פה אלמים, שכל אלם האוכל ממנו נרפא (מנחות צח.). פה של מטה. פה רחם של עקרות (שם). חזקיה אמר כו'. חזקיה וכר קפרא מפרשא מילתייהו עפי' הגיא היא (שם). בסאסאה. כתוך אותה מאה עצמה כשאתה משלחה לאבדון תריבנה (סוטה ח.).

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ה מהלכות ת"ת הלכה ה סמג עשין עד טוש"ע י"ל סי' רמב סעיף טו:

תורה אור השלם

1. וַיְהִי הוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת בְּנָהּ צֹעֶקֶת אֶל הַמֶּלֶךְ עַל בֵּיתָהּ וְעַל שָׂדָהּ וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה בְּנָהּ אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֱלִישָׁע: מלכים ב ח ה
2. וְעַל הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל שְׂפָתוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל עֵץ מַאֲכָל לֹא יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא יִתֹּם פִּרְיוֹ לְחָדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים וְהָיָה פִרְיוֹ לְמַאֲכָל וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה: יחזקאל מז יב
3. וְשַׂמְתִּי כַדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וְשַׁעֲרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי חֵפֶץ: ישעיהו נד יב
4. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים וְאֶשְׁבֹּר מֹטֹת עֻלְּכֶם וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת: ויקרא כו יג
5. אֲשֶׁר בָּנִינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיּוֹת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל: תהלים קמד יב
6. שְׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְّבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים: שיר השירים ה טו
7. יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וּנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: תהלים לו ט
8. בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעְמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: תהלים סח כ
9. מִי מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם וּשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכֵּן וְכָל בְּשֶׁלֶשׁ עָפָר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם: ישעיהו מ יב
10. לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא: משלי ח כא
11. בְּסַאסְאָה בִּשַּׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים: ישעיהו כז ח